

POSTER SESSION
27 May 2014 TUESDAY 10.15-11.00

ESKİŞEHİRLİ OSMAN İBN MUSA'NIN *RİSÂLE-İ HACÂMAT* (1860, 1883) ADLI KİTABI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Halil Tekiner¹

¹ Asst. Prof., Erciyes University, Faculty of Pharmacy, Dept. of Pharmacy Management, Kayseri, haliitekiner@gmail.com

Hacamatın Osmanlı halk hekimliğindeki yeri ve uygulanişından bahseden özgün kaynaklardan birisi de İstanbul'daki Fatih Camii vaizlerinden Eskişehirli Osman ibn Musa tarafından kaleme alınan ve ilk baskısı H.1277 (M.1860) yılında yapılan *Risâle-i Hacâmat*'tır. Tam adı *Risâle-i Hacâmat, el-Kelimât-ı Mervîyye an Resûl Allah* (Hacamat Risalesi, Allah Resulünden Rivayet Olunan Sözler) olan bu eserin ikinci baskısı H.1300 (M.1883) yılında *Risâle-i Hacâmat ve Devâü'l-Ebdân ve Kelimât-ı Mervîyye* (Hacamat Risalesi ve Bedenlerin Devası ve Rivayet Olunan Sözler) adıyla yayınlanmıştır. Bu çalışmada araştırmacının kişisel koleksiyonunda yer alan bu ikinci baskı esas alınmıştır.

Bu kitaba göre hacamat için en uygun tarihler Hicri takvime göre ayın 17., 19. veya 21. günlerinden birine denk gelen Pazartesi, Salı veya Perşembe günleridir. Hacamat aç karnına yapılmalı ve hacamattan sonra tuzlu veya ekşi şeyler yenmemeli, süt içilmemelidir.

Anahtar Kelimeler: Hacamat, halk hekimliği, Osmanlı tıbbı, şişe çekme

A STUDY ON *RISALE-I HACAMAT* (TREATISE ON BLOODLETTING, 1860, 1883) BY OSMAN IBN MUSA OF ESKİSEHIR

Among a few printed sources that focus on bloodletting or the 'hacamat' practice in Ottoman folk medicine is the *Risâle-i Hacâmat* (Treatise on Bloodletting) by Osman Ibn Musa of Eskişehir, preacher of the Fatih Mosque in Istanbul. This treatise was published for the first time in AH 1277/1860 under the title: *Risâle-i Hacâmat, el-Kelimât-ı Mervîyye an Resûl Allah* (Treatise on Bloodletting, Reported Sayings of the Prophet Mohammed). A second edition appeared in AH 1300/1883 with a slightly different title: *Risâle-i Hacâmat ve Devâü'l-Ebdân ve Kelimât-ı Mervîyye* (Treatise on Bloodletting and Bodily Remedies and Reported Sayings). This study is based on the second edition from the researcher's personal collection.

According to this treatise, the most suitable dates to perform 'hacamat' are on 17th, 19th or 21st day of the months in the lunar calendar, which fall on Monday, Tuesday or Thursday. Bloodletting must be performed before meals on an empty stomach; salty and sour foods, as well as milk products, should be avoided after the procedure.

Keywords: Bloodletting, hijama, folk medicine, Ottoman medicine, cupping